

UCRONIES, AUTÒPSIES, VENDETTA.
Jorge Ballester Memòria i prospectiva

20 setembre - 4 desembre 2011

LA NAU
Centre Cultural de la Universitat de València
Sales Estudi General, Martínez Guerricabeitia i Thesaurus

C/ Universitat, 2
Horari: de dimarts a dissabte de 10 a 14 hores i de 16 a 20 hores.
Diumenges i festius de 10 a 14 hores. ENTRADA LLIURE

www.uv.es/cultura
visites.guiades@uv.es

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

lafundació
universitatdevalència

VLC/CAMPUS
VALÈNCIA, CAMPUS DE EXCELENCIA INTERNACIONAL

Bancaixa

AJUNTAMENT
DE VALÈNCIA

UCRONIES, AUTÒPSIES, VENDETTA.
Jorge Ballester Memòria i prospectiva

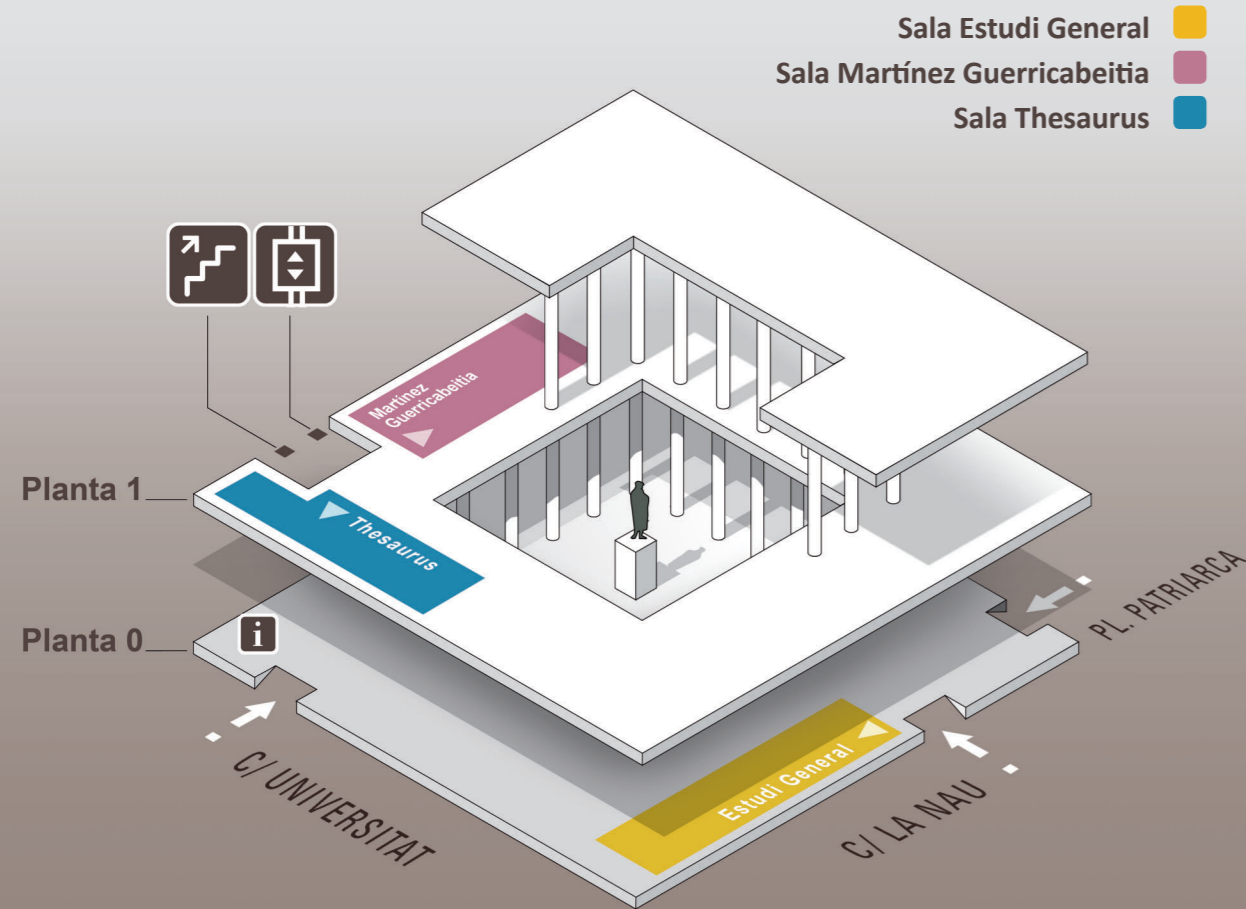
20 setembre - 4 desembre 2011

LA NAU
Centre Cultural de la
Universitat de València

Sales Estudi General, Martínez
Guerricabeitia i Thesaurus

www.uv.es/cultura
visites.guiades@uv.es

Gonzalo Mora / Suite 347

LA NAU
Centre Cultural de la Universitat de València

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

UCRONIES, AUTÒPSIES, VENDETTA. Jorge Ballester

Memòria i prospectiva

Comissaris:

Jaime Brihuega y Joan Dolç

Fa anys que Jorge Ballester esventa la memòria de si mateix i del que l'envolta, per posar-la cap per avall com si es tractara d'una autèntica *vendetta*. Ho fa perquè, com l'aigua dels pous, no es podrisca. Llavors procedeix a autopsiar-la.

Fa això? O, simplement, es burla, es revenja, s'encara amb tot el que el precedeix, l'envolta o l'espera?

Senzillament, Ballester basteix ucronies. La qual cosa, segons el *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, no és sinó una "concepció imaginària de fets esdevinguts en un temps ideal".

Així, doncs, són ucronies, autòpsies i *vendetta* allò que vertebrava l'argument d'aquesta exposició, subtítulada "Jorge Ballester, memòria i prospectiva".

Es tracta d'una mostra que aplega un centenar de esbossos, dibuixos, quadres, escultures, monuments i instal·lacions audiovisuals, que concentren bona part dels plantejaments intel·lectuals i estètics que han preocupat l'artista durant els últims anys.

A despit de la crisi radical i endèmica que envolta la creació artística des de fa dècades, i negant-se a compartir la disfressa de cinisme amb què la tribu de l'art accepta les regles d'un joc que ha deixat de creure fins i tot en si mateix, Ballester entra i ix en la memòria del nostre passat artístic immediat. En aquestes immersions es troba amb un tapís inconclús i esfilagarsat, i a partir dels caps solts que hi pengen el reprèn i el recompon mitjançant la ironia, la paradoxa, l'amor o la sorna.

Fruit d'aquest viatge odisseic, sorgeix una obra variada quant a la forma i la temàtica, amb un sentit que apunta en direccions diverses. Peces carregades d'arguments estètics, ètics i ideològics que tampoc no obliden xifrar, d'una manera o d'una altra, el nostre present històric i els horitzons cap on aquest hauria de moure's, en una direcció de progrés.

El discurs expositiu s'articula sobre quatre àmbits argumentals:

1 DARRERIES DE LA REALITAT. ELS ANYS DE PLOM

2 UCRONIES CUBISTES

3 CARNETS D'IDENTITAT

4 ESTIMATS MONSTRES

Sala Estudi General

Sala Estudi General

Sala Martínez Guerricabeitia
Sala Thesaurus

Sala Thesaurus

1 DARRERIES DE LA REALITAT. ELS ANYS DE PLOM

El 1976, Joan Cardells abandona l'Equip Realitat, que havia protagonitzat juntament amb Ballester des dels anys seixanta. Durant els dos anys següents, aquest darrer encara continuarà treballant sota la mateixa rúbrica, primer amb Carrazoni i finalment en solitari. D'aquest període procedeixen una sèrie d'obres, gairebé desconegudes, que tanquen el cicle d'aquella rellevant presència en la història de l'art espanyol de la segona meitat del segle xx.

Una selecció d'aquestes peces conforma el prolegomen d'aquesta exposició. Representen el nexa entre l'últim Jorge Ballester, assentat en la memòria col·lectiva, testimoni implacable dels anys de plom, i el que ara renaix de les seues cendres, disposat a redissenar tant el *no-haver-sigut* com el *poder-ser*.

2 UCRONIES CUBISTES

En aquest bloc i mitjançant esbossos, dibuixos, quadres, escultures i un espai monumental, Ballester reflexiona visualment més enllà dels límits que el mateix cubisme es va imposar.

Ultrapassant aquests límits, però embarcat en la seua inèrcia, saltant del llenç al cartell, hibridant l'imaginari del primer terç del xx amb el que va ser-ne la continuació, conjugant amb rigor exquisit la química del llenguatge amb l'alquímia semàntica..., l'artista desplega en aquestes obres un exercici tan disciplinat i alhora tan sorprenent per al subjecte creador com ho va ser el del cubisme.

3 CARNETS D'IDENTITAT

S'apleguen ací veritables *retrats prospectius* de personatges com Picabia, Marat, Paulina Bonaparte, Savinio, Balilla Pratella, Beckmann, Pittaluga, Salmon..., que sotmet a metamorfosis, suplantacions i altres exercicis, per mitjà dels quals mostren un rerefons no sempre visible.

També hi figuren carnets d'identitat de personatges anònims, combatents, víctimes o comedians desconeguts que atresoren, en la seua ignota identitat, causes i culpes. Un patrimoni amb què evidencia, denuncia o homenatja les misèries i les dignitats d'un gènere humà predestinat per la injustícia, la paradoxa i, en comptades ocasions, per una alquímia moral resplendent.

Igualment, l'*American way of life*, Mickey, la soledat de l'ésser humà davant la jungla urbana, el nostre bestiar polític... desfilen també en aquest registre d'identitats en què la memòria del passat que ens dona origen, la imatge del present i la vocació alternativa es fonen sota una mateixa òptica.

4 ESTIMATS MONSTRES

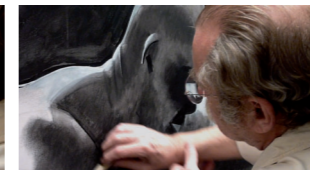
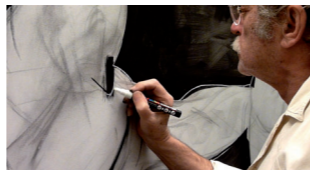
Aquest últim apartat de l'exposició proposa un àmbit més íntim, en el qual es mostra una de les mitologies personals de Ballester. Per a aquesta ocasió s'ha triat l'ambient peculiar que gira al voltant de la lluita lliure mexicana.

Amb les seues màscares i vestits cridaners i estraforaris, transvestits en personatges d'un còmic de cartó pedra o d'un kabuki malcompost i suós, encara que vulnerablement humans, els personatges d'aquest inframón contrasten amb altres caricatures mediàtiques del món de l'espectacle de la lluita.

El seu arrelament marginal, gairebé alternatiu, i el peculiar clima estètic que engendren, serveixen a Ballester per a teixir un microcosmos les connotacions del qual oscil·len entre les d'una *atmosfera fetitxista* i les d'un *microcosmos filosòfic*. Adjectiu, aquest darrer, que l'art contemporani ha dipositat en uns altres universos en miniatura com el bordell, el circ, l'estudi de l'artista, etc.

Encara hi afegeix imatges que recorden l'artista-clown-boxejador Arthur Cravan, que, el 1916, va introduir a Barcelona la tradició de la *performance* dadaïsta per mitjà d'una circense vetlada de boxa.

Són, doncs, patrimoni d'un desballestament del món i de si mateix, amb el qual l'*artista* (com li agrada dir-se) construeix el seu peculiar Xanadú.

El documental *Retrat d'un home que pinta* (26', Joan Dolç, 2011), produït amb motiu d'aquesta exposició, es projecta sense interrupció a la Sala Thesaurus.